

Ολυμπισμός και Ανθρώπινα Δικαιώματα: από το 1894 μέχρι σήμερα

Χατζηευσταθίου Δικαία

Καθηγήτρια Εφαρμοσμένων Ολυμπιακών Σπουδών, Διευθύντρια, Canterbury Christ Church University, Kent, Ηνωμένο Βασίλειο

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αυτό το άρθρο έχει ως στόχο της διερεύνηση της εξέλιξης των συζητήσεων γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο των μεγάλων αθλητικών γεγονότων, ιδιαίτερα των Ολυμπιακών Αγώνων. Η παρούσα εργασία αναλύει αρχικά, το πώς ο ιδρυτής των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων συνέλαβε τις Ολυμπιακές αξίες, ποιες δυτικο-κεντρικές επιρροές υπονόμισαν την «οικουμενικότητα» της Ολυμπιακής φιλοσοφίας και πώς αυτή επηρέασε την προστασία και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και τυχόν προκλήσεις ή περιορισμούς που αντιμετωπίστηκαν στην πράξη. Στη συνέχεια επικεντρώνεται στην ανάλυση των στοιχείων του «αθλητικού ξεπλύματος» (sportswashing) και της ήπιας ισχύος στο πολυδιάστατο πλαίσιο του αθλητισμού, όπου η εξουσία, το προνόμιο, η πολιτική και η θέση (ανα)παράγονται. Επιπλέον, εξετάζει τον πιθανό αντίκτυπο των μεταρρυθμίσεων κατά της διαφθοράς στις αθλητικές διοργανώσεις μεγάλων στη δημιουργία μιας διαρκούς κληρονομιάς ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τέλος, το άρθρο αξιολογεί κριτικά τον ρόλο των ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, των αθλητικών διοικητικών σωμάτων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, στην προώθηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων κατά της διαφθοράς στο πλαίσιο μεγάλων αθλητικών γεγονότων.

Λέξεις κλειδιά: Ολυμπισμός, Ολυμπιακοί Αγώνες, μεγάλα αθλητικά γεγονότα, ανθρώπινα δικαιώματα, ήπια δύναμη, κληρονομιά

Εισαγωγή

Ενώ οι μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις έχουν τη δύναμη να φέρνουν τους ανθρώπους κοντά και να προάγουν την ομαδικότητα, την ενότητα και τον υγιή ανταγωνισμό, έχουν επίσης μια σκοτεινή πλευρά όσον αφορά τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ορισμένες πηγές επισημαίνουν την ιστορική σύνδεση των αθλητικών διοργανώσεων με πολιτικές διαμαρτυρίες που προασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον προοδευτικό σοσιαλισμό και την κοινωνική ανισότητα (Giulianotti & Klauser, 2012; Veal, 2015). Αυτό υποδηλώνει ότι μεγάλα αθλητικά γεγονότα μπορούν να λειτουργήσουν ως πλατφόρμα για πολιτικά ή και ανθρωπιστικά κινήματα, όπως το κίνημα Black Lives Matter, προκειμένου να προωθήσουν τις ιδέες τους και να επιστήσουν την προσοχή σε κοινωνικές και φυλετικές αδικίες (Gaffney, 2013). Ωστόσο, έχουν υπάρξει περιπτώσεις όπου μεγάλα αθλητικά γεγονότα και οι διοικητικές αρχές που σχετίζονται με αυτά, έχουν βρεθεί υπό έλεγχο για

Διεύθυνση αλληλογραφίας:

Χατζηευσταθίου, Δικαία

Καθηγήτρια Εφαρμοσμένων Ολυμπιακών Σπουδών, Διευθύντρια
Canterbury Christ Church University, Kent, Ηνωμένο Βασίλειο

E-mail:

dikaia.chatziefstathiou@canterbury.ac.uk

τους δεσμούς τους με τη διαφθορά, τον κομματισμό και την παραβίαση πολιτικών ή ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτός ο κρίσιμος προβολέας δεν πέφτει μόνο στις χώρες που φιλοξενούν αυτά τα γεγονότα, αλλά και στα διοικητικά όργανα που είναι υπεύθυνα για την απονομή των δικαιωμάτων φιλοξενίας.

Συνολικά, οι μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις έχουν τη δυνατότητα να προάγουν αλλά και να υπονομεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, ανάλογα με το πώς οργανώνονται και διεξάγονται. Είναι σημαντικό για τα άτομα και τους οργανισμούς να παρακολουθούν στενά και να θέτουν υπόλογους τα έθνη υποδοχής και τις κυβερνητικές αρχές των μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ηθικές πτυχές και τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν παραμελούνται ή παραβιάζονται. Ένας από τους κύριους τομείς στους οποίους η πολιτική διαμαρτυρία είναι πιο εμφανής είναι στα αθλητικά γεγονότα, όπου πολιτικά ή και ανθρωπιστικά κινήματα τα χρησιμοποιούν ως πλατφόρμα για να προωθήσουν τις ιδέες τους και να επιστήσουν την προσοχή σε κοινωνικές και φυλετικές αδικίες (Samuel-Azran, Hayat, & Galily, 2023). Τέτοιες κινήσεις διαμαρτυρίας συμβαίνουν συχνά σε μεγάλες παγκόσμιες αθλητικές διοργανώσεις, όπως οι Θερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες. Αυτό το άρθρο έχει ως στόχο να διερευνήσει την εξέλιξη των συζητήσεων γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο των μεγάλων αθλητικών γεγονότων, ιδιαίτερα των Ολυμπιακών Αγώνων. Η εργασία θα αναλύσει πρώτα πώς ο ιδρυτής των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων συνέλαβε τις Ολυμπιακές αξίες, ποιες δυτικο-κεντρικές επιρροές υπονόμωσαν την «οικουμενικότητα» της Ολυμπιακής φιλοσοφίας και πώς αυτή επηρέασε την προστασία και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και τυχόν προκλήσεις ή περιορισμούς που αντιμετωπίστηκαν στην πράξη. Θα επικεντρωθεί στη συνέχεια στην ανάλυση των στοιχείων του «αθλητικού ξεπλύματος» (sportswashing) και της ήπιας ισχύος στο πολυδιάστατο πλαίσιο του αθλητισμού, όπου η εξουσία, το προνόμιο, η πολιτική και η θέση (ανα)παράγονται. Τέλος, θα εξετάσει τον πιθανό αντίκτυπο των μεταρρυθμίσεων κατά της διαφθοράς στις αθλητικές διοργανώσεις μεγάλων, στη δημιουργία μιας διαρκούς κληρονομιάς ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η εργασία θα αξιολογήσει κριτικά τον ρόλο των ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, των αθλητικών διοικητικών οργάνων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, στην προώθηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων κατά της διαφθοράς στο πλαίσιο μεγάλων αθλητικών γεγονότων. Μέσω μιας εκτενούς ανασκόπησης της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, το άρθρο στοχεύει να προσφέρει μια λεπτομερή κατανόηση των δυνατοτήτων των προσπαθειών καταπολέμησης της διαφθοράς στα mega-αθλητικά γεγονότα να αφήσουν μια ουσιαστική κληρονομιά ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τα θέματα που θα συζητηθούν είναι: 1) Η Ολυμπιακή φιλοσοφία και η επίδρασή της στις αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. 2) Το φαινόμενο του «sportswashing» και οι επιπτώσεις του στα ανθρώπινα δικαιώματα στους Ολυμπιακούς Αγώνες και σε άλλες μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις. 3) Η δυνατότητα μεταρρυθμίσεων κατά της διαφθοράς σε μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις να αφήσουν μια διαρκή κληρονομιά ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μέθοδος

Το παρόν άρθρο είναι μια θεωρητική και εννοιολογική ανάλυση που βασίζεται αποκλειστικά και μόνο σε βιβλιογραφικές πηγές και την κριτική αξιολόγηση της συγγραφής.

Οι ρίζες του Ολυμπισμού: Κουμπερτέν, εκπαίδευση και κοινωνική αλλαγή

Ο Γάλλος αριστοκράτης Βαρόνος Πιερ ντε Κουμπερτέν (1836–1937) ίδρυσε τους Αγώνες ως έκφραση της πίστης του στις διαχρονικές εκπαιδευτικές αξίες που βρίσκονται στον ανταγωνιστικό αθλητισμό, μια έννοια που αναφερόταν ως η παιδαγωγική του αθλητισμού (Hill, 1992). Η Ολυμπιακή ιδεολογία έχει πάντα μια στενή σχέση με την εκπαίδευση. Σύμφωνα με τον Parry (1994), οι κύριες ανθρωπιστικές αξίες του Ολυμπισμού είναι επίσης αυτές που καθιστούν τη φιλοσοφία τόσο δημοφιλή σε σοσιαλιστικές κοινωνίες. Στην πραγματικότητα, ο Anthony (1994) υποστήριξε την έννοια ότι ο ανθρωπισμός και ο ολυμπισμός έχουν παρόμοιους στόχους, και ο Boulogne (1999, σ. 37) υποστήριξε ότι «ο νεο-Ολυμπισμός του Coubertin επιβεβαίωσε τον εαυτό του ως ανθρωπισμός». Αναμφίβολα, οι ηγετικές μορφές του Ολυμπιακού κινήματος και οι σημαντικοί υποστηρικτές του έχουν διαρκώς υποστηρίξει ότι «ο Ολυμπισμός είναι Ανθρωπισμός» (MacAloon, 1996, σ. 69). Η συνεισφορά του Κουμπερτέν, ωστόσο, ήταν να τοποθετήσει αυτά τα ιδανικά μέσα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και του αθλητισμού. Σύμφωνα με τον Κουμπερτέν, ο στόχος του Ολυμπισμού ήταν να χρησιμοποιήσει τον αθλητικό ανταγωνισμό για να προάγει την ισορροπημένη ανάπτυξη των ηθικών, διανοητικών και σωματικών ποιοτήτων ενός ατόμου (Segrave και Chu, 1981). Όπως δήλωσε, «Το αθλητικό ένστικτο χρειάζεται να περιβάλλεται από την αισθητική ώστε να εκδηλωθεί ο Ολυμπισμός» (Coubertin 1934, σ. 218).

Σύμφωνα με τις βιογραφίες των Weber (1970), Eyquem (1981) και MacAloon (1981), ο Κουμπερτέν πίστευε ότι η πιο αποτελεσματική προσέγγιση για να βοηθήσει την πατρίδα του, τη Γαλλία, να ξεπεράσει τα πολιτικά και κοινωνικά της προβλήματα, ήταν μέσω της μεταρρύθμισης στην εκπαίδευση. Ήταν ιδιαίτερα ανήσυχος για την ταχεία αστικοποίηση και βιομηχανοποίηση, που οδήγησαν στη φτώχεια και τη βία. Ο Kidd (1984, 1996) τονίζει ότι υπήρχε πάντα μια ιδεολογική κινητοποίηση πίσω από την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων, όχι απλώς μια απλή προσπάθεια να αποκατασταθεί το παρελθόν.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον Gruneau (1993), ο Κουμπερτέν είχε σκοπό να προωθήσει μια νέα οπτική για τον αθλητισμό και το υγιές σώμα ως μέσο για την επίλυση ορισμένων από τα προφανή προβλήματα του νεωτερισμού. Συζήτησε τις αρχικές του ιδέες και σκέψεις σχετικά με την αθλητική εκπαίδευση και την αθλητική παιδαγωγική, καθώς και τις παρατηρήσεις του για την κοινωνία και την ειρήνη. Ο Φρεντερίκ Λε Πλε, ένας κοινωνιολόγος και κοινωνικός φιλόσοφος του μέσου 19ου αιώνα, επηρέασε και ενέπνευσε τον Κουμπερτέν.

Μέσα στις διαδικασίες εκσυγχρονισμού της εποχής του, ο Πιερ ντε Κουμπερτέν ήταν μάρτυρας μιας σειράς κοινωνικών μετασχηματισμών και της ήττας της Γαλλίας στον Γαλλο-Πρωσικό Πόλεμο. Στη χώρα του, τη Γαλλία, ήταν μάρτυρας της νίκης της δημοκρατίας, της βιομηχανοποίησης της οικονομίας της, της διάδοσης των σοσιαλιστικών αρχών και της οικοδόμησης σοσιαλιστικών θεσμών, της αφομοίωσης των περιφερειακών πολιτισμών σε μια ισχυρή εθνική κουλτούρα, της σύνδεσης μεταξύ εθνικισμού και ατομικισμού, και της παγκοσμιοποίησης της κοινωνίας ως αποτέλεσμα ενός αυξανόμενου κοσμοπολιτισμού (MacAloon, 1981).

Μέσα από τον προνομιούχο «φακό» της γαλλικής αριστοκρατικής του καταγωγής, ο Πιερ ντε Κουμπερτέν παρακολούθησε τις μοναδικές δυναμικές και την κινητικότητα των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών διαδικασιών κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Όπως επισημαίνει ο MacAloon (1981): «Η γενεαλογία συνδέεται με πολύ μεγαλύτερα κοινωνικά συμφέροντα από την απλή καταμέτρηση προγόνων. Σε πολλές κοινωνικές ομάδες, λαούς, τάξεις, κάστες, κινήματα κ.λπ., ένα οικογενειακό δέντρο δεν είναι απλώς ένας χάρτης συγγενικών σχέσεων, αλλά ένας δείκτης και ένα σύμβολο των θεμελιωδών αξιών που «το αίμα» αντιπροσωπεύει για αυτή την ομάδα» (σ. 10-11).

Επιπλέον, ο Κουμπερτέν πρέπει να θεωρείται εκπρόσωπος της ευγενικής του τάξης και πρότυπος πολίτης της Γαλλικής Τρίτης Δημοκρατίας, σύμφωνα με τον Hoberman (1986). Ως κοινωνικός θεωρητικός της Γαλλικής Τρίτης Δημοκρατίας, ο Κουμπερτέν υποστήριξε τις αρετές της «ελευθερίας» με την ελπίδα να προάγει την αρμονία και την κοινωνική ειρήνη. Μετά τη Γαλλική Επανάσταση (1789), οι γαλλικές κοινωνικές δομές θεμελιώθηκαν πάνω στις αρχές της ελευθερίας και της δημοκρατίας, οι οποίες αντικατοπτρίζονται στις γαλλικές τους μεταφράσεις, «liberté» (ελευθερία) και «esprit libre» (ελεύθερος νους) (Hoberman, 1986). Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η ιδεολογία του Κουμπερτέν ήταν κυρίως και παραδοσιακά ρεπουμπλικανική, τονίζοντας τις αξίες της ελευθερίας, του Θεού και της πατρίδας:

«Και έτσι, έχω το δικαίωμα να πω, και να επαναλάβω, ότι περιμένουμε αυτή την μετασχηματισμένη εκπαίδευση να παράγει [...] ενεργούς και αποφασιστικούς πολίτες που θα υιοθετήσουν ως δικό τους το μότο του υπουργού για τον οποίο μίλησα νωρίτερα: πολίτες που θα αγαπούν τον Θεό, την πατρίδα και την ελευθερία» (Coubertin, 1889, σ. 68).

Ωστόσο, υποστηρίζει μια πιο προσεκτική, προσαρμοστική μορφή συντηρητισμού που επιτρέπει προσαρμογές προς όφελος της γαλλικής κοινωνίας. Παρακάτω παρατίθενται αποδείξεις της δυσαρέσκειάς του για τις αποτυχημένες προσπάθειες κοινωνικής μεταρρύθμισης μέχρι σήμερα:

«Κάποιες φορές αναρωτήθηκα, και σίγουρα δεν είμαι ο μόνος που έχει θέσει αυτό το ερώτημα, πώς είναι δυνατόν οι διδασκαλίες που συνθέτουν το συνολικό πρόγραμμα κοινωνικής μεταρρύθμισης να μην έχουν καμία σαφή επίδραση στη γαλλική κοινωνία. Αυτές οι διδασκαλίες διακηρύχθηκαν από έναν ένδοξο άντρα του οποίου το όνομα είναι γνωστό σε όλους. Έχουν υποστηριχθεί από κοινωνίες των οποίων η απλή, ευφυής μηχανή διευκολύνει την αναπαραγωγή τους. Τώρα, αυτές οι δοξασίες υπερασπίζονται από αφοσιωμένους πολίτες που είναι πλήρως πεπεισμένοι για την αξία τους. Τι λείπει από αυτές τις διδασκαλίες που τις κρατάει από το να αποκτήσουν το πάνω χέρι και να αναζωογονήσουν τη χώρα; Ο λόγος είναι ότι οι διδασκαλίες του Φρεντερίκ Λε Πλε είναι εξαιρετικά λογικές και ότι απευθύνονται, όταν όλα ειπωθούν και γίνουν, σε έναν λαό που δεν είναι» (Coubertin, 1888, σ. 75).

Σε αυτό το συγκεκριμένο πλαίσιο, οι αρχές του Κουμπερτέν θα μπορούσαν να ερμηνευτούν ως εν μέρει αντανάκλαση του συντηρητισμού της κοινωνικής του τάξης. Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι τα υψηλά πρότυπα που συνδέονται με το αριστοκρατικό του όνομα μπορεί επίσης να έχουν συμβάλει στην επιθυμία του για επιτυχία σε σημαντικές προσπάθειες όπως η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση ή οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Αναφορικά με την παραίτησή του από την στρατιωτική γαλλική ακαδημία Σεν-Σιρ, ο Κουμπερτέν έγραψε στα απομνημονεύματά του του 1908, «Μια Εκστρατεία 21 Χρόνων», ότι «αποφάσισα απότομα να αλλάξω καριέρα με την επιθυμία να συνδέσω το όνομά μου με μια μεγάλη παιδαγωγική μεταρρύθμιση» (Coubertin, 1908; σ. 41 στον MacAloon, 1981). Ο Κουμπερτέν ήταν αποφασισμένος να επιφέρει κοινωνική αλλαγή, κινητοποιημένος από τον αναπτυσσόμενο κοσμοπολιτισμό της εποχής του και εμπνευσμένος από τον φιλελληνισμό. Συμβάλλοντας στο περιοδικό *La Reforme Sociale* (1883), το οποίο ήταν μια κοινή έκδοση της *Société d'économie sociale* και των *Unions de la paix sociale*, ο Κουμπερτέν έγινε μέλος της φιλελεύθερης, ρεπουμπλικανικής κλασικής διανοητικής κοινότητας. Σε αυτή τη δημοσίευση μοιράστηκε για πρώτη φορά τις ιδέες και τις παρατηρήσεις του σχετικά με την αθλητική εκπαίδευση και την αθλητική παιδαγωγική. Η εισαγωγή του αθλητισμού στα σχολεία και η καλύτερη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου ήταν οι δύο κύριοι στόχοι του Κουμπερτέν τη δεκαετία του 1880.

«Ο Φρεντερίκ Λε Πλε συχνά εστίαζε στις τρομερές πτυχές του σημερινού εκπαιδευτικού συστήματος και στην επείγουσα ανάγκη για αλλαγή. Θα προσπαθήσουμε να εκπληρώσουμε έναν από τους στόχους του προγράμματός του. Αν ήταν ακόμα μαζί μας, σίγουρα θα εκτιμούσαμε τη βοήθεια και την υποστήριξή του. Πιστεύουμε ότι η συμμετοχή περισσότερων μαθητών σε αθλήματα και η καλύτερη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους είναι μόνο μέσα για έναν σκοπό. Οι στόχοι μας είναι τώρα πιο φιλόδοξοι. Χρησιμοποιούμε αυτές τις μεθόδους γιατί η παρατήρηση και η εμπειρία έχουν αποδείξει την αποτελεσματικότητά τους στο να εφοδιάζουν τους νέους με πολύτιμα χαρακτηριστικά όπως η ζωντάνια, η αποφασιστικότητα, η διάκριση και η πρωτοβουλία—χαρακτηριστικά που συνήθως ανήκουν σε μια

επιλεγμένη ομάδα από εμάς. Μπορεί κανείς να αναμένει πολλά από μια γενιά που έχει μεγαλώσει με αυτόν τον τρόπο». (Coubertin, 1888, σ.75)

Αφού υιοθέτησε το μυθιστόρημα του Λε Πλε και, την εποχή εκείνη, την αμφιλεγόμενη μεθοδολογία «εργασίας πεδίου» και «παρατήρησης», ο Κουμπερτέν ταξίδεψε σε εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Αγγλία, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, τον Καναδά και τις Ηνωμένες Πολιτείες για να συγκεντρώσει ιδέες σχετικά με την αποτελεσματική εισαγωγή της φυσικής αγωγής στην τάξη (MacAloon, 1981). Όπως ο Λε Πλε, έτσι και ο Κουμπερτέν πίστευε ότι η νεολαία της Γαλλίας και η εκπαίδευση θα έπρεπε να είναι οι πρώτοι στόχοι της κοινωνικής μεταρρύθμισης. Ως αποτέλεσμα, ο Κουμπερτέν, ένας κοινωνικός διαφημιστής της εποχής του, αφιερώθηκε στη χρήση της εκπαίδευσης για να ξεκινήσει μια κοινωνική αλλαγή εντός της στοχευμένης δημογραφικής ομάδας των Γάλλων νέων, ενθαρρύνοντας τη σωματική άσκηση και τον αθλητισμό. Ο Πιερ ντε Κουμπερτέν και ο Φρεντερίκ Λε Πλε συνέπλεαν, καθώς και οι δύο ήθελαν να αλλάξουν την εκπαίδευση στη Γαλλία.

Η εισαγωγή του αθλητισμού στα σχολεία και η καλύτερη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου ήταν οι δύο κύριοι στόχοι του Κουμπερτέν τη δεκαετία του 1880. «Η εκπαίδευση είναι το κύριο μέσο για την επίτευξη κοινωνικής μεταρρύθμισης. Για να διασφαλίσουμε την επιτυχία μας, πρέπει να κατευθύνουμε τις προσπάθειές μας προς τα παιδιά και όχι προς τους ενήλικες. Πρέπει να εμψυχήσουμε σε αυτά τα παιδιά τις πνευματικές και ηθικές ικανότητες που θα τους επιτρέψουν να κατανοήσουν και να πραγματοποιήσουν την μεταμόρφωση που πίστευε ο σπουδαίος ιδρυτής σας ότι θα έφερνε τη Γαλλία στη σωτηρία» (Coubertin, 1888, σ. 76).

Η Επιτροπή για την Προώθηση της Φυσικής Αγωγής ιδρύθηκε την 1 Ιουλίου 1888, με τον Κουμπερτέν να υπηρετεί ως Γενικός Γραμματέας της. Ο στόχος της επιτροπής ήταν να επαναστατήσει την γαλλική εκπαίδευση. Αναφέρεται στις προσπάθειες της *Société D' Economie Sociale* και των *Unions de La Paix Sociale* ως «σταυροφορία» σε μια επιστολή που έγραψε εκ μέρους της Επιτροπής, παρακαλώντας τους για βοήθεια στις προσπάθειες κοινωνικής μεταρρύθμισης μέσω της εκπαίδευσης:

Στην πραγματικότητα, η δουλειά μας είναι προστατευμένη από οποιεσδήποτε πολιτικές αντιπαραθέσεις. Είναι καθαρά κοινωνικό, και αυτό είναι μια ακόμη παράμετρος για εσάς. Είμαστε βέβαιοι ότι θα μας βοηθήσετε στην εκστρατεία που έχουμε αναλάβει, ενάντια σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που είναι τόσο ακατάλληλο για τις ανάγκες της σημερινής εποχής και που έχει αποδειχθεί ανίκανο να παράγει τους αληθινούς πολίτες που χρειάζεται η Γαλλία» (Coubertin, 1888, σ. 77).

Μαζί με άλλους «ιδεαλιστικούς διεθνισμούς» όπως ο Ερυθρός Σταυρός, το κίνημα του προσκοπισμού και το κίνημα του Εσπεράντο, ο Ολυμπισμός αναδύθηκε κατά την «εποχή της αισιοδοξίας» ως μια φιλοσοφία που διακήρυττε την εγκαθίδρυση παγκόσμιας ειρήνης, αλληλεγγύης και αδελφοσύνης. Ο Ολυμπισμός, ωστόσο, αντανάκλασε επίσης προ-μοντέρνες αξίες του ελληνικού πολιτισμού και του Μεσαίωνα (όπως ο ιπποτισμός), παρά την αντανάκλαση «μοντέρνων» αξιών όπως τις μη θρησκευτικές/κοσμικές αξίες, ιδεολογίες και αρχές που συνδέονταν κυρίως με τη δυτική λογική σκέψη και τον παγκόσμιο ανθρωπισμό. Η Roche (2000) υποστηρίζει ότι οι μεγάλες διοργανώσεις περιέχουν και/ή αναφέρονται αναπόφευκτα σε κάποιες μη σύγχρονες («προ» και «μετά» σύγχρονες) διαστάσεις ακριβώς λόγω της «μοντέρνας» φύσης τους.

Όπως έχει υποστηρίξει η συγγραφέας αλλού, η άποψη του Κουμπερτέν για τον νεωτερισμό είναι ουσιαστικά ευρω-κεντρική, όπως αποδεικνύεται από την αντιμετώπιση του ελληνισμού ως την κοιτίδα του δυτικού πολιτισμού (Chatziefstathiou & Henry, 2006). Ο Κουμπερτέν συνήθως επισημαίνει γεγονότα που συνέβησαν στην Ευρώπη ή που ήταν υπό την εξουσία των δυτικών ευρωπαϊκών δυνάμεων (για παράδειγμα την Αφρικανική αποικιοκρατία).

Επιπλέον, κατά τα πρώτα χρόνια επέκτασης του Ολυμπισμού εκτός Ευρώπης (1918–1937), οι κοινωνικές δομές του ιμπεριαλισμού που διαμόρφωσαν τις αποικιακές σχέσεις και δημιούργησαν ισχυρές εικόνες των «Άλλων» αντικατοπτρίζονται επίσης στην έκφραση του κινήματος. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι λευκοί υπερασπιστές και οι ιδεολογίες «φυλής» πολλαπλασιάστηκαν στην ευρωπαϊκή σκέψη, ενθαρρύνοντας ένα εθνοκεντρικό μοντέλο δυτικού ανθρωπισμού (Chatziefstathiou & Henry, 2006).

«Αλλά πίσω από όλα αυτά, υπήρχε η βασική σύγκρουση, ο αγώνας του αποικιακού πνεύματος ενάντια στην τάση να απελευθερωθούν οι γηγενείς, μια τάση γεμάτη κινδύνους όσο αφορά τις γενικές επιτροπές της μητρόπολης. Τα επιχειρήματα που χρησιμοποιήθηκαν δεν θα είχαν αξία... νωρίτερα; αλλά ανήκαν σε ένα παρελθόν που ήταν εντελώς νεκρό. Είχε περάσει πολύς καιρός από τότε που ήταν εφαρμόσιμα. Η Ολυμπιακή Επιθεώρηση είχε ασχοληθεί με το σημαντικό θέμα «Ο ρόλος του αθλητισμού στην αποικιοποίηση» τεύχος του Ιανουαρίου 1912. Είκοσι χρόνια αργότερα, νόμιζα ότι η γνώμη είχε εξελιχθεί αρκετά ώστε να επιτρέψει την εφαρμογή της ιδέας! Φαινόταν ότι ο καιρός δεν είχε έρθει ακόμα. Πρέπει να πλησιάζει τώρα, και παραμένω πεπεισμένος ότι σύντομα, παρά τα πάντα, ο αθλητισμός θα οργανωθεί σε όλη την Αφρική, αλλά ίσως λιγότερο καλά απ' ό,τι αν η Ευρώπη είχε την εξυπνάδα να αναλάβει τη διαχείριση του κινήματος τη σωστή στιγμή» (Coubertin, 1923, σ. 498).

Όταν ο Κουμπερτέν κάλεσε για την «κατάργηση όλων των παγκόσμιων Αγώνων που είναι απλώς άχρηστη επανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων και οι οποίοι έχουν εθνολογικό, πολιτικό ή θρησκευτικό χαρακτήρα» στην Χάρτα του για την Αθλητική Μεταρρύθμιση, αυτό υπονόμεισε περαιτέρω την αξία της παγκοσμιοποίησης, εξασφαλίζοντας ότι οι μόνοι Περιφερειακοί Αγώνες που θα επιβιώσουν θα είναι αυτοί που θα τελούν υπό τον έλεγχο και τη διαχείριση του Ολυμπιακού Κινήματος (Wamsley, 2004).

Η αξία του ερασιτεχνικού αθλητισμού είναι επίσης ενδιαφέρουσα, καθώς θεωρείται από πολλούς ξεπερασμένη στα χρόνια που ακολούθησαν την εποχή του Κουμπερτέν. Ο αθλητισμός ήταν αντανάκλαση των κοινωνικών και οικονομικών συστημάτων της ιμπεριαλιστικής φάσης του καπιταλισμού που επικρατούσαν στη Δυτική Ευρώπη στα τέλη του δέκατου ένατου αιώνα, κατά την εποχή του ντε Κουμπερτέν. Η αρχή του ερασιτεχνισμού δεν υπήρχε στην αρχαιότητα, εν μέρει λόγω της έλλειψης αστικών ελίτ και άλλων κοινωνικών δομών της μεσαίας τάξης στην αρχαία εποχή. Όπως έχει πει ο Parry (1988), «Αν είναι πράγματι αλήθεια ότι η δέσμευση στον αθλητικό ερασιτεχνισμό πεθαίνει, είναι εξίσου σωστό ότι ο ερασιτεχνισμός αποδεικνύεται ότι ήταν ένα ιστορικά συγκεκριμένο στοιχείο, το οποίο απλώς γίνεται ένας ξεπερασμένος παράγοντας. Αν, από την άλλη πλευρά, ήταν η κεντρική παγκόσμια αξία του Ολυμπισμού, αυτό θα υποδείκνυε ότι ο ίδιος ο Ολυμπισμός πεθαίνει. Ο Ολυμπισμός είναι ζωντανός και καλά, αλλά ο αθλητικός ερασιτεχνισμός όχι. Αυτό δείχνει ότι πρέπει να υπάρχει κάποια άλλη πηγή των αξιών του Ολυμπισμού πέρα από τον αθλητισμό ερασιτεχνών» (Parry, 1988, lines 458-472).

Οι αναπτυσσόμενες φιλοσοφίες του κοσμοπολιτισμού και του διεθνισμού είχαν επίσης σημαντική επίδραση στην ανάπτυξη του Ολυμπισμού. Ο διεθνισμός, από την άλλη πλευρά, αναγνώρισε και γιόρτασε την πολιτισμική ποικιλία, ενώ ο κοσμοπολιτισμός αναφερόταν κυρίως στην ίδρυση μιας «κοσμοπολιτείας» ή παγκόσμιας πολιτείας και ενέχει τον κίνδυνο της πολιτισμικής ομογενοποίησης και της εξάλειψης των εθνικών ταυτοτήτων.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτελούν ένα διεθνές γεγονός που υπερβαίνει τα εθνικά σύνορα και τα συμφέροντα, σύμφωνα με τον Ολυμπισμό. Ωστόσο, δίνουν στη χώρα φιλοξενίας την ευκαιρία να διαδραματίσει έναν πιο σημαντικό ρόλο από τις επισκέπτριες χώρες (Ολυμπιακοί Αγώνες ως «υπερεθνικοί»). Το πιο εντυπωσιακό αλλά και σκοτεινό παράδειγμα «υπερεθνικισμού» στους Ολυμπιακούς Αγώνες συνέβη το 1936, όταν η Γερμανία φιλοξένησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Βερολίνο, αξιοποιώντας τους για να προβάλει τις αξιώσεις της για ηγετική θέση και ρόλο στην διεθνή τάξη.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες καθώς και άλλα μεγάλα δημόσια γεγονότα έχουν διαμορφώσει τις διαστάσεις του (κοινωνικού) χώρου και του χρόνου του νεωτερισμού σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, όσον αφορά τη δομή του χώρου και του χρόνου της παγκόσμιας κοινωνίας.

Στο πλαίσιο της εθνικής, διεθνούς και παγκόσμιας αγοράς τουρισμού και καταναλωτών, οι Ολυμπιακοί Αγώνες καθόρισαν έναν συγκεκριμένο αστικό και εθνικό χώρο που εξακολουθεί να υπάρχει μέχρι σήμερα. Αναφορικά με τη χρονική διάσταση, πρότειναν το κυκλικό μοτίβο μιας «Ολυμπιάδας» ως ένα πραγματικό και συμβολικό κανάλι που παρήγαγε απόσταση και χώρο σε έναν κόσμο που έχει συμπυκνωθεί από το χρόνο και τον χώρο. Επιπλέον, προσέφεραν στις κοινότητες μια ευκαιρία να συμμετάσχουν και να παρακολουθήσουν κάτι δραματικό και τελετουργικό, σε αντίθεση με την υπερβολικά ορθολογική φύση του νεοσύστατου καπιταλιστικού βιομηχανικού κράτους (Roche, 2000).

Η επίδραση του Ολυμπισμού στις αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες έχουν σχεδιαστεί και κυριαρχούνται από τη δυτική κοινωνία, αντικατοπτρίζοντας κυρίως ελιτίστικες και ευρωκεντρικές αξίες (Hanna, 1999). Όπως έχουν υποστηρίξει οι Chatziefstathiou και Henry (2012), μια ευρωκεντρική λογική ήταν εμφανής και κυρίαρχη στη ρητορική του σύγχρονου Ολυμπιακού κινήματος. Ο Ολυμπισμός συμμετείχε ιδεολογικά και πρακτικά στην παραγωγή διαπροσωπικών, υπερεθνικών και πανανθρώπινων ταυτοτήτων (MacAloon, 1992). Ο Ολυμπιακός διεθνισμός βασίστηκε στην ευρω-κεντρική αντίληψη ότι υπάρχει ένας κόσμος καθολικής αλήθειας ανεξάρτητα από διαφορές των ανθρώπων στον πολιτισμό και την παράδοση (Segrave και Chu, 1996). Οι Ολυμπιακές αξίες θεωρούνταν, επομένως, σε μεγάλο βαθμό ως δυτικά ηθικά ιδεώδη, αρχές του δυτικού φιλελευθερισμού (Morgan, 1995). Ο Σίνγια Ιζούμι, σχολιάζοντας τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ιαπωνία το 1964, τόνισε ότι «οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι το διαβατήριο για να ενταχθεί κανείς στην ανεπτυγμένη δυτική κοινωνία, ειδικά για τους Ανατολίτες» (Hanna 1999, σ. 52). Οι ηγετικές μορφές του Ολυμπιακού κινήματος, όπως ο ιδρυτής των Ολυμπιακών Αγώνων βαρόνος Πιέρ ντε Κουμπερτέν, μίλησαν για την παγκοσμιοποίηση και τον διεθνισμό, υποστηρίζοντας ότι «η δύναμη που διατηρεί ο Ολυμπισμός απέναντι στους άνδρες που προαναγγέλλουν την άμεση ή πιο σταδιακή κατάρρευσή του προέρχεται από τις πιο βαθιά ανθρώπινες, και επομένως παγκόσμιες, πτυχές του» (Coubertin, 1932, 517).

Ωστόσο, ο αποκλεισμός των γυναικών και η προώθηση ενός βάρους για τον εορτασμό της ανταγωνιστικής, σωματικής αρρενωπότητας ήταν σε έντονη αντίθεση με άλλες μορφές σωματικότητας, εγείροντας επίσης ερωτήματα σχετικά με τα «παγκόσμια» ιδανικά του Ολυμπισμού κατά τα πρώτα χρόνια του κινήματος. Μηνύματα που υποστηρίζονταν από δυτικοκεντρικές ιμπεριαλιστικές δυνάμεις με φυλετικές κατηγοριοποιήσεις και διακρίσεις, που μοιράζονταν χαρακτηριστικά με τον Κοινωνικό Δαρβινισμό, αποτέλεσαν μέρος του λειτουργικού Ολυμπισμού της πρώιμης εποχής, ιδιαίτερα σε σχέση με τους Αφρικανούς και τους Ασιάτες, παρά τις ιδέες φυλετικής ισότητας και αδελφοσύνης.

«Ας σκεφτούμε όμως, για μια στιγμή, τι είναι αυτό που ταραίζει την αφρικανική ψυχή. Ανεκμετάλλετες δυνάμεις - η ατομική τεμπελιά και μια μορφή συλλογικής ανάγκης για δράση - χίλιες πικρίες και χίλιες ζήλειες του λευκού ανθρώπου» (Coubertin, 1923, 497).

Για μερικούς, η «παγκόσμια» φιλοσοφία του Κουμπερτέν εφαρμόστηκε σε ένα ευρω-κεντρικό πλαίσιο όπου οι εκπρόσωποι από «καταπιεσμένα έθνη» απουσίαζαν από τους Αγώνες (Hanna, 1999). Το πλαίσιο της αποικιοκρατίας υποστηριζόταν από τα διαλεκτικά και πολιτισμικά στοιχεία του sportswashing και

«πώς ο αθλητισμός λειτουργεί ως μια οικονομία συναισθημάτων μέσω της οποίας η εξουσία, το προνόμιο, η πολιτική και η θέση (ανα)παράγονται» (Silk και Andrews, 2012a).

«Αθλητικό ξέπλυμα» και ήπια ισχύς στην ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων

Ο Nye (2004) υποστηρίζει ότι η ήπια ισχύς είναι η ικανότητα να συνδιαλέγεσαι παρά να εξαναγκάζεσαι. Αφορά τη διαμόρφωση των προτιμήσεων των άλλων μέσω της ελκυστικότητας και της γοητείας για να προκαλέσεις αλλαγή. Η έννοια της ήπιας ισχύος συμπίπτει με το αθλητικό ξέπλυμα. Ο Boycoff (2022) ορίζει τον αθλητισμό ως «ένα φαινόμενο κατά το οποίο οι πολιτικοί ηγέτες χρησιμοποιούν τον αθλητισμό για να φαίνονται σημαντικοί ή νόμιμοι στη διεθνή σκηνή, ενώ ταυτόχρονα ενισχύουν τον εθνικισμό και αποσπούν την προσοχή από χρόνια κοινωνικά προβλήματα και ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εγχώρια σκηνή» (σ. 342). Η έννοια του αθλητικού ξεπλύματος περιλαμβάνει τη χρήση των Ολυμπιακών Αγώνων και άλλων μεγάλων αθλητικών γεγονότων για την ενίσχυση της αντίληψης του κύρους μιας χώρας και την προώθηση οικονομικής ή πολιτικής προόδου. Αυτή η πρακτική μπορεί να παρατηρηθεί τόσο σε αυταρχικά όσο και σε δημοκρατικά πολιτικά πλαίσια και περιλαμβάνει την στοχοθέτηση τόσο εγχώριων όσο και διεθνών κοινοτήτων. Το αθλητικό ξέπλυμα λειτουργεί ως μια μορφή κοινωνικής σχέσης, εμπλέκοντας διάφορα ακροατήρια και επηρεάζοντας τη δημόσια αντίληψη μέσω της ενσωμάτωσης του αθλητισμού και του πολιτισμού. Μέσω αυτής της διαδικασίας, το αθλητικό ξέπλυμα όχι μόνο αντικατοπτρίζει ιστορικές αφηγήσεις, αλλά παίζει επίσης ρόλο στη διαμόρφωση μελλοντικών αντιλήψεων και εθνικών ταυτοτήτων (Boycoff, 2022).

Αν και ο όρος «sportswashing» επινοήθηκε τον 21ο αιώνα, δεν είναι ένα νέο φαινόμενο. Μπορούμε να ανιχνεύσουμε παραδείγματα αθλητικού ξεπλύματος ακόμη και στους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Ελλάδα. Το 416 π.Χ., κατά τη διάρκεια του πολέμου μεταξύ Αθηνών και Σπάρτης, ο Αλκιβιάδης, ένας νεαρός Αθηναίος πολιτικός που ανέβαινε, συμμετείχε με πολλές ομάδες άρματος στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Πέτυχαν αρκετές νίκες που χρησιμοποιήθηκαν για να αποσπάσουν την προσοχή του κοινού από τις ήττες στον πόλεμο (Golden, 2008, 1998). Ο Αλκιβιάδης αναφερόταν σε αυτές τις αθλητικές επιτυχίες στις ομιλίες του ως απόδειξη δύναμης και για να πείσει τους Αθηναίους να εισβάλουν στη Σικελία (Nielsen, 2014).

Στοιχεία αθλητικού ξεπλύματος ήταν επίσης παρόντα στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1936. Αν και ο Χίτλερ ήταν αρχικά αντίθετος στην ιδέα να φιλοξενήσει η Γερμανία τους Αγώνες, αργότερα κατάλαβε ότι η διοργάνωση μιας τέτοιας διεθνούς εκδήλωσης θα παρείχε μια εξαιρετική ευκαιρία να προβάλει την ναζιστική προπαγάνδα σε ολόκληρο τον κόσμο (Toohey και Veal, 2000). Σε αυτό συνέβαλε μια καινοτομία των Αγώνων του Βερολίνου το 1936, η σκυταλοδρομία της δάδας από την Ολυμπία στην Ελλάδα στο Βερολίνο. Ήταν μια καινοτομία που εισήγαγε ο Κάρλ Ντίεμ, ο οποίος πίστευε ότι «ο σκοπός της σκυταλοδρομίας ήταν να τονίσει την πνευματική ζωτικότητα και την ηθική αξία των Αγώνων τόσο στην αρχαιότητα όσο και στη σύγχρονη εποχή, και να δείξει ότι το ίδιο ιδεαλιστικό πνεύμα γεμίζει τη νεολαία σήμερα» (Diem 1942, 46). Η προσοχή του ήταν στη νεολαία του κόσμου:

«Η φλόγα που είχε μεταφερθεί από την Ολυμπία στο Βερολίνο για τους Αγώνες του 1936, η ιδέα αυτής της σύνδεσης αρνούσαν να σβήσει. Διότι συμβολίζει την αφοσίωση στο κοινό ιδανικό, το οποίο ενσωματώνει η Ολυμπιακή γιορτή, και την επιθυμία να εμπλέξει όχι μόνο τους πραγματικούς αθλητές στους Αγώνες αλλά και τη νεολαία του κόσμου που παραμένει ακόμη ανενεργή» (Diem 1940, 77). Σε σχέση με τη σκυταλοδρομία, ο Roche (2000) υποστηρίζει: «Αυτό ήταν προϊόν του μακροχρόνιου και πιθανώς ειλικρινούς αθλητικού και ελληνικού ιδεαλισμού του Ντίεμ. Ωστόσο, σε αυτό το νέο ναζιστικό πλαίσιο της μέσης δεκαετίας του 1930, φέρει αναπόφευκτα κάποιες σκοτεινές και ύποπτες συνδηλώσεις και επιπτώσεις» (σ. 117). Η Ολυμπία είχε χρησιμοποιηθεί ως τόπος διεξαγωγής των αρχαίων ελληνικών Αγώνων για περίπου χίλια χρόνια, εκπροσωπώντας, ως εκ τούτου, μια μορφή «χίλια χρόνια πολιτισμού». Αυτό ενέπνευσε τον Χίτλερ και το όραμά του για τα «Χίλια Χρόνια Ράιχ»

(Roche 2000, 117). Η εφημερίδα New York Times περιέγραψε τον Χίτλερ ως «τον νέο Καίσαρα της εποχής μας» που «έπαιρνε τα χειροκροτήματα μιας συμμαχίας μακριά από την πολιτική, μιας συμμαχίας ειρηνικού αθλητισμού της οποίας είχε γίνει ο περήφανος οικοδεσπότης» (Birchall, 1936a, σ. 1).

Για αυτή τη συνεργασία με τους Ναζί, η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) έχει υποστεί πολλές επικρίσεις, κυρίως για το γεγονός ότι επέτρεψε την πραγματοποίηση ενός σημαντικού προπαγανδιστικού έργου των Ναζί, όχι μόνο αρνούμενη να αναγνωρίσει και να καταδικάσει τις ναζιστικές αθλητικές πολιτικές, αλλά και αντιστεκόμενη στα μποϊκοτάζ. Ο Βρετανός αθλητικός δημοσιογράφος και ιστορικός Τζον Ρόντα υποστηρίζει ότι η ΔΟΕ ήταν «εντελώς απομονωμένη από πολιτικά γεγονότα εντός της Γερμανίας και τις ισχυρές υποδηλώσεις που προήλθαν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Βερολίνου» (Killanin & Rodda 1976; σε Roche 2000, σ. 119). Ο Hoberman (1984) θεωρεί αυτή την περίοδο του Ολυμπιακού Κινήματος ως μία από τις καλύτερες περιπτώσεις φασιστικής συνεργασίας ή, στη χειρότερη περίπτωση, ως μία από τις περιόδους ιδεολογικής κυριαρχίας από τον φασισμό. Επιπλέον, ο Lucas (1980) αμφισβήτησε επίσης τη φύση του Ολυμπιακού Κινήματος σε αυτή την περίοδο, μη μπορώντας να κατανοήσει πολλές από τις «παράξενες» αποφάσεις που ελήφθησαν (σ. 135).

Το δημοκρατικό και ειρηνιστικό προφίλ της ΔΟΕ υπονομεύθηκε επίσης πιο πρόσφατα από την επιλογή του Πεκίνου ως πόλης φιλοξενίας για τους Θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2008. Παρά την σφαγή στην πλατεία Τιεν Αν Μεν το 1989 και τις κατηγορίες για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από το κινεζικό κράτος, η ΔΟΕ επέμεινε να απονείμει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2008 στο Πεκίνο (Roche, 2000). Κάποια χρόνια αργότερα, η ΔΟΕ επίσης ανέθεσε τους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2022 στο Πεκίνο, αν και οι υποσχέσεις που είχε δώσει ο επικεφαλής της Επιτροπής Υποψηφιότητας του Πεκίνου για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2008 σχετικά με τη βελτίωση «όλων των κοινωνικών συνθηκών, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της υγείας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» (Hadad, 2008) δεν φαίνεται να έχουν εκπληρωθεί (Boycoff, 2022). Άλλα πρόσφατα παραδείγματα αθλητικού ξεπλύματος περιλαμβάνουν τους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2014 στο Σότσι της Ρωσίας. Οι Αγώνες δέχθηκαν κριτική γιατί έδωσαν την ευκαιρία στον Βλαντίμιρ Πούτιν να αποσπάσει τη δημόσια γνώμη από νόμους που δυσχέραιναν τις λεσβίες, ομοφυλόφιλους, αμφιφυλόφιλους και τρανσέξουαλ (Boykoff & Yasuoka, 2014). Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις συχνά προσλαμβάνονται από τις κυβερνήσεις για να υποστηρίξουν τις αφηγήσεις τους σχετικά με κοινωνικά φαινόμενα όπως ο εξευγενισμός, οι άστεγοι και η επιτήρηση των πολιτών. Για παράδειγμα, ο δήμαρχος του Λος Άντζελες, Έρικ Γκαρσέτι, χρησιμοποίησε την μάστιγα των αστέγων για να «καθαρίσει» την εικόνα του αθλητισμού, δηλώνοντας ότι «είμαι σίγουρος ότι μέχρι την ώρα που θα έρθουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, μπορούμε να μην έχουμε πια άστεγους στους δρόμους του Λος Άντζελες» (Boycoff, 2022, σ. 343).

Μεταρρυθμίσεις κατά της διαφθοράς: Μια νέα κληρονομιά ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Τα ερευνητικά στοιχεία δείχνουν ότι η διοργάνωση των αθλητικών γεγονότων επηρεάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα περισσότερο από άλλους τομείς (Alina και άλλοι, 2021). Η προσοχή έχει συχνά στραφεί σε αναγκαστικές εκδιώξεις και εκτοπισμούς πληθυσμών (Jones, 2018), παραβιάσεις των εργασιακών δικαιωμάτων (Cotton & Weldon, 2014), περιορισμούς στην ελευθερία γνώμης, έκφρασης και μετακίνησης (Killeen & Hertogen, 2014), την άμεση πολιτική καταστολή (Cottrell και

Nelson, 2011), και την εμπορία ανθρώπων (συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας σεξ) (Matheson & Finkel, 2012).

Το Human Rights Watch Global Initiatives (2015) εντόπισε πέντε χαρακτηριστικούς τύπους σοβαρών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων: (1) αναγκαστικές εκδιώξεις χωρίς τη δέουσα διαδικασία ή αποζημίωση; (2) κακοποίηση και εκμετάλλευση μεταναστών εργατών; (3) φίμωση της κοινωνίας των πολιτών και των ακτιβιστών για τα δικαιώματα; (4) απειλές, εκφοβισμός και συλλήψεις δημοσιογράφων; και (5) νόμους ή ενέργειες που εισάγουν διακρίσεις από τις χώρες υποδοχής και συμμετοχής (Henderson, 2016). Όπως αναφέρουν οι Silk και Andrews (2012b, σ. 129) αυτό περιλαμβάνει την «πολυδιάστατη (πολιτική, οικονομική, κοινωνική, νομική και αρχιτεκτονική) σύσταση των νέων αστικών ζωνών αίγλης και συναφών πληθυσμών και βάνουσες αδικίες που προκύπτουν από την πρόοδο βαθιά διαιρεμένων κοινωνικών γεωγραφιών» στο πλαίσιο του αθλητισμού.

Στην προετοιμασία για τους Θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2016 στο Ρίο, οι αναφορές για την κατεδάφιση κοινοτήτων «παραγκουπόλεων» προκειμένου να δημιουργηθούν χώροι για τις Ολυμπιακές εγκαταστάσεις ήταν συνεχώς στις ειδήσεις. Η παραβίαση των δικαιωμάτων των εργαζομένων κατά την κατασκευή των υποδομών για το Παγκόσμιο Κύπελλο Ανδρών 2022 στο Κατάρ ήταν επίσης στα ειδήσεις την ίδια περίπου περίοδο.

Οι Lagon και Nasielski (2016) υποστήριζαν ότι η έλλειψη ενδιαφέροντος της ΔΟΕ και της FIFA έχει καταστήσει τους αγώνες ολοένα και πιο συνώνυμους με τη χρηματοοικονομική κακοδιαχείριση, την αυταρχία και τη συστηματική παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ωστόσο, έκτοτε έχει υπάρξει αυξανόμενη εστίαση στην κληρονομιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στις μεταρρυθμίσεις κατά της διαφθοράς σε σημαντικά αθλητικά γεγονότα. Όπως επισημαίνει ο Heerdt (2018), υπάρχουν δύο βασικές εξελίξεις στη ΔΟΕ για τη βελτίωση της πρόσβασης σε αποκατάσταση για τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που σχετίζονται με τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Το πρώτο αφορά την αναθεωρημένη διαδικασία υποψηφιότητας της ΔΟΕ για τους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2026, η οποία ζητά από τις εθνικές κυβερνήσεις, τις περιφερειακές αρχές και όλες τις πόλεις που φιλοξενούν τους Αγώνες να προσφέρουν εγγυήσεις στη ΔΟΕ ότι θα σέβονται και θα προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα για να διορθωθεί οποιαδήποτε παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων «με τρόπο που να είναι σύμφωνος με τις διεθνείς συμφωνίες, νόμους και κανονισμούς που ισχύουν στη Χώρα Υποδοχής και με τρόπο που να είναι σύμφωνος με όλα τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα και αρχές ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των Κατευθυντήριων Αρχών των Ηνωμένων Εθνών για τις Επιχειρήσεις και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, που ισχύουν στη Χώρα Υποδοχής» (Heerdt, 2018, σ. 176). Δεύτερον, η ΔΟΕ έχει προσθέσει ρήτρες που αφορούν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις συμβάσεις της φιλοξενούσας πόλης (μεταξύ της ΔΟΕ, της φιλοξενούσας πόλης και της Εθνικής Ολυμπιακής Επιτροπής) για τις θερινές εκδόσεις των Ολυμπιακών Αγώνων του 2024 και 2028. Σύμφωνα με την Αρχή 13:

«Προστασία και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διασφάλιση ότι οποιαδήποτε παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποκαθίσταται με τρόπο σύμφωνο με τις διεθνείς συμφωνίες, νόμους και κανονισμούς που ισχύουν στη Χώρα Υποδοχής και με τρόπο σύμφωνο με όλα τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα και αρχές ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των Κατευθυντήριων Αρχών των Ηνωμένων Εθνών για τις Επιχειρήσεις και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, που ισχύουν στη Χώρα Υποδοχής» (Heerdt, 2018, σ. 176-77).

Αυτή η μετατόπιση είναι μια άμεση αντίδραση στην αυξανόμενη επιτήρηση και κριτική που αντιμετώπισε η ΔΟΕ, καθώς και στην αυξανόμενη συνείδηση για τις αρνητικές επιπτώσεις που

μπορεί να έχει η διοργάνωση μεγάλων αθλητικών γεγονότων στα ανθρώπινα δικαιώματα και την επικράτηση της διαφθοράς στο πλαίσιο αυτών των διοργανώσεων.

Συζήτηση και συμπεράσματα

Οι μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις έχουν τη δυνατότητα να αφήσουν μια σημαντική κληρονομιά, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της φυσικής δραστηριότητας, της συμμετοχής στον αθλητισμό και ενός εορταστικού κλίματος (Weed και άλλοι, 2012; Veal και άλλοι, 2012). Ωστόσο, είναι ουσιώδες να αναγνωρίσουμε τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις, όπως οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η διαφθορά που σχετίζονται με αυτά τα γεγονότα (Horne, 2018; Graeff και άλλοι, 2021). Επιπλέον, οι αρνητικές επιπτώσεις μεγάλων αθλητικών γεγονότων, όπως οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η εκδίωξη ευάλωτων κοινοτήτων, αναδεικνύουν τη σημασία της αντιμετώπισης αυτών των ζητημάτων (Graeff και άλλοι, 2021). Είναι κρίσιμο να εξετάσουμε τις πιθανές αρνητικές συνέπειες και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που μπορεί να προκύψουν από τη διοργάνωση μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων, καθώς και την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων στρατηγικών κατά της διαφθοράς σε κάθε άθλημα (Lastra και άλλοι, 2018; Graeff και άλλοι, 2021).

Η έκθεση διεφθαρμένων πρακτικών και η απαίτηση για λογοδοσία από το κοινό και τις παγκόσμιες κινήσεις κατά της διαφθοράς ασκούν πίεση στις αθλητικές ομοσπονδίες και τα οργανωτικά σώματα να δώσουν προτεραιότητα στα ανθρώπινα δικαιώματα και να καταπολεμήσουν τη διαφθορά. Αυτό έχει οδηγήσει στην εφαρμογή αυστηρότερων ηθικών κωδικών και κανονισμών, καθώς και στην αύξηση της διαφάνειας και της εποπτείας στις διαδικασίες υποβολής προσφορών και οργάνωσης αυτών των εκδηλώσεων. Οι Amis (2017) και Heerd (2018) επισημαίνουν και οι δύο την ανάγκη για συνεργασία πολλών ενδιαφερομένων και την ένταξη διατάξεων σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα σε συμφωνίες προσφορών και φιλοξενίας. Ο Heerd (2023) τονίζει περαιτέρω τη σημασία μιας προσέγγισης κοινής ευθύνης, η οποία περιλαμβάνει προληπτικά και αναδρομικά μέτρα, καθώς και συνεργατική αποκατάσταση. Ο Philippou (2021) τονίζει την ανάγκη λήψης μέτρων κατά της διαφθοράς, τα οποία είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της τήρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη διοργάνωση αυτών των εκδηλώσεων. Ως αποτέλεσμα, οι χώρες υποδοχής αξιολογούνται πλέον όχι μόνο με βάση την ικανότητά τους να παρέχουν χώρους και υποδομές παγκόσμιας κλάσης, αλλά και με το ιστορικό τους στα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δέσμευσή τους κατά της διαφθοράς.

Με την εφαρμογή αποτελεσματικών μεταρρυθμίσεων κατά της διαφθοράς σε μεγάλα αθλητικά γεγονότα, οι χώρες υποδοχής μπορούν να δημιουργήσουν τα θεμέλια για μια διαρκή κληρονομιά ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όπως υποστηρίζει ο Spalding (2022), τώρα συντελείται μια μεταμόρφωση την οποία λίγοι παρατηρούν αλλά οι περισσότεροι θα καλωσορίσουν. Το θετικό δυναμικό των αθλητικών εκδηλώσεων είναι να αφήσουν μια κληρονομιά ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων μιας ενισχυμένης κουλτούρας χρηστής διακυβέρνησης. Δίνοντας προτεραιότητα στη διαφάνεια και την υπευθυνότητα, οι χώρες υποδοχής μπορούν να αποδείξουν τη δέσμευσή τους στην τήρηση των αρχών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπλέον, αντιμετωπίζοντας τις ανησυχίες σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα κατά τη διάρκεια των σταδίων σχεδιασμού και υλοποίησης της εκδήλωσης, οι χώρες υποδοχής μπορούν να προάγουν ένα θετικό και συμπεριληπτικό περιβάλλον για όλους τους συμμετέχοντες, ανεξαρτήτως του υπόβαθρου ή της εθνικότητάς τους. Υπάρχει

δυναμική ώστε οι μεταρρυθμίσεις κατά της διαφθοράς να αφήσουν μια διαρκή κληρονομιά ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, αλλά αυτό απαιτεί μια ολοκληρωμένη και συντονισμένη προσέγγιση από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Οι προσπάθειες για τη δημιουργία μιας νέας κληρονομιάς ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μεταρρυθμίσεων κατά της διαφθοράς σε σημαντικές αθλητικές διοργανώσεις θα πρέπει να επικεντρωθούν στην αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων.

Είναι ουσιώδες να διασφαλίζεται η καλή διακυβέρνηση και να αποτρέπεται η διαφθορά στον σχεδιασμό μεγάλων αθλητικών γεγονότων (Maennig, 2015). Ο ρόλος της δημόσιας χρηματοδότησης σε σημαντικά αθλητικά γεγονότα θα πρέπει να επανεξεταστεί προκειμένου να μειωθούν τα διαθέσιμα κεφάλαια για τη διαφθορά (Maennig, 2015). Επιπλέον, η επιρροή της κοινωνίας των πολιτών και των διεθνών οργανισμών στην προώθηση αυστηρών μεταρρυθμίσεων και στην καταπολέμηση της διαφθοράς είναι κρίσιμη (Blatt και Schlauffer, 2021). Η διαμόρφωση και η εφαρμογή ενός αποτελεσματικού συστήματος κατά της διαφθοράς απαιτούν σαφή αλληλεπίδραση των θεσμών επιβολής του νόμου σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο (Monchan και άλλοι, 2021). Για παράδειγμα, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (UNCRC), που συντάχθηκε το 1989, περιγράφει τα μέτρα προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών που θα πρέπει να εφαρμόσουν όλοι οι υπογράφωντες. Ωστόσο, όπως συμβαίνει με τις συμβάσεις δικαιωμάτων, οι γενικές δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται «σπάνια είναι αρκετά συγκεκριμένες για να καλύψουν όλες τις ενδεχόμενες καταστάσεις» (Alina και άλλοι, 2021, σ. 2). Έτσι, «ενώ η UNCRC δηλώνει ότι οι χώρες υποδοχής θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα δικαιώματα του παιδιού κατά την υποβολή προσφορών, τον προγραμματισμό και την υλοποίηση των μεγάλων αθλητικών τους εκδηλώσεων, τα στοιχεία δείχνουν ότι δε δίνεται επαρκής προσοχή στα δικαιώματα των παιδιών στις πολιτικές που καθοδηγούν τους Αγώνες» (Alina και άλλοι, 2021, σ. 2) (Caudwell και McGee, 2018; Dowse και άλλοι, 2018). Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως τα δικαιώματα των παιδιών, πρέπει να ενσωματωθούν πιο συγκεκριμένα στις πολιτικές των μεγάλων αθλητικών διοργανώσεων για κάθε χώρα που τους φιλοξενεί, και θα πρέπει επίσης να αντιμετωπιστούν περαιτέρω στις ακαδημαϊκές συζητήσεις (Alina και άλλοι, 2021). Σε γενικές γραμμές, εξακολουθεί να υπάρχει ένα κενό σε εμπειρικά στοιχεία και γνώσεις σχετικά με ζητήματα κατά της διαφθοράς που συνδέονται με τη διοργάνωση μεγάλων αθλητικών γεγονότων (Philippou, 2021).

Η νέα κληρονομιά ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι μεταρρυθμίσεις κατά της διαφθοράς στις μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις αποτελούν απόδειξη της εξελισσόμενης φύσης του αθλητισμού ως δύναμη για κοινωνική αλλαγή. Με την υιοθέτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την καταπολέμηση της διαφθοράς, οι Ολυμπιακοί Αγώνες και άλλα μεγάλα αθλητικά γεγονότα έχουν μια εξαιρετική ευκαιρία να επαναπροσδιορίσουν τη θέση τους στη συνείδηση του κοινού ως καταλύτες για θετική αλλαγή.

Βιβλιογραφία

- Anthony, D. (1994). The Humanistic Mission of the Olympic Movement and the Role of Olympic Solidarity in the Developing Countries. *34th Session of Young Participants in the International Olympic Academy*, 18th July-2nd August 1994 International Olympic Academy.
- Alina, O., McGillivray, D., Carnicelli, S & McPherson, G. (2021). Embedding Child Rights Principles and Practises in Mega Sport Event Planning. *Front. Sports Act. Living*,3, doi: 10.3389/fspor.2021.695666

- Amis, L. (2017). Mega-Sporting Events and Human Rights—A Time for More Teamwork? *Business and Human Rights Journal*, 2(1):135-141. doi: 10.1017/bhj.2016.29
- Boulogne, Y. S. (1999). *Pierre De Coubertin. Humanism et Pedagogie: Dix Leçons Sur L'Olympisme*. Lausanne: International Olympic Committee.
- Boykoff, J. (2022). Toward a Theory of Sportswashing: Mega-Events, Soft Power, and Political Conflict. *Sociology of Sport Journal*, 39(4), 342-351. doi:10.1123/ssj.2022-0095
- Boykoff, J. & Yasuoka, M. (2014). Media coverage of the 2014 winter Olympics in Sochi, Russia: Putin, politics, and Pussy Riot. *Olympika: The International Journal of Olympic Studies*, 23, 27–55.
- Blatt, F. & Schlauffer, C. (2021). The influence of civil society on Ukrainian anti-corruption policy after the maidan. *Central European Journal of Public Policy*, 15(1), 15-30. doi: 10.2478/cejpp-2021-0001
- Brown, B. & Smith, J. (2019). *Corruption in Mega-Sporting Events: Determinants and Consequences*. London: Routledge.
- Caudwell, J. & McGee, D. (2018). From promotion to protection: Human rights and events, leisure and sport. *Leis.Stud* 37, 1–10. doi: 10.1080/02614367.2017.1420814
- Chatziefstathiou, D. & Henry, I.P. (2006). Hellenism and Olympism: Pierre de Coubertin and the Greek Challenge to the Early Olympic Movement'. *Sport in History*, 27, no. 1 (2006): 24–43.
- Chatziefstathiou, D. & Henry, I.P. (2012) *Discourses of Olympism: From the Sorbonne 1894 to London 2012*. London: Palgrave.
- Coubertin, P. (2000, 1934). To my Hellenic friends. An open letter dated April, 1934. In N. Müller (Eds.) *Coubertin 1863-1937 - Olympism: Selected Writings* (278). Lausanne: International Olympic Committee.
- Coubertin, P. (2000, 1932). The Apotheosis of Olympism (1932), In N. Müller (Eds.) *Coubertin 1863-1937 - Olympism: Selected Writings* (517-518). Lausanne: International Olympic Committee.
- Coubertin, P. (2000, 1923). The Capitol in Rome (1923), In N. Müller (Eds.) *Coubertin 1863-1937 - Olympism: Selected Writings* (495-499). Lausanne: International Olympic Committee.
- Coubertin, P. (2000, 1889). The Cure for Overworking, In N. Müller (Eds.) *Coubertin 1863-1937 - Olympism: Selected Writings* (61-68). Lausanne: International Olympic Committee.
- Coubertin, P. (2000, 1888). Letter to the Members of the Société de l'Économie Sociale and of the Unions de la Paix Sociale, In N. Müller (Eds.) *Coubertin 1863-1937 - Olympism: Selected Writings* (75-77). Lausanne: International Olympic Committee.
- Cotton, L. & Weldon, J. (2014). *The Gunlet of Doha. Costs, Benefits, and Alternatives to the 2022 World Cup*. Washington, DC: Citizens for Global Solutions.
- Diem, C., (1970, 1940). Torch-race Visions. In CARL-DIEM-INSTITUTE (Eds) *The Olympic Idea. Discourses and Essays* (77-78). Germany: Verlag Karl Hofmann.
- Diem, C., (1970, 1942). Note on Preparations for the VIth Olympiad 1916. In CARL-DIEM-INSTITUTE (Eds) *The Olympic Idea. Discourses and Essays* (47-49). Germany: Verlag Karl Hofmann.
- Dowse, S., Powell, S., & Weed, M. (2018). Mega-sporting events and children's rights and interests—towards a better future. *Leis. Stud.* 37, 97–108. doi: 10.1080/02614367.2017.1347698
- Eyquem, M.T. (1981). *Pierre de Coubertin: L'Epoque Olympique*. Paris: Calman-Levy.

- Human Rights Watch Global Initiatives (2015) *Global Report 2015*. Available online at: https://www.hrw.org/sites/default/files/world_report_download/wr2015_web.pdf
- Gaffney, C. (2013). Between Discourse and Reality: The Un-Sustainability of Mega-Event Planning. *Sustainability*. 5. 3926-3940. doi: 10.3390/su5093926.
- Graeff, B., Ghiggi, M., & Knijnik, J. (2021). The impact of a sport mega event in the right to access public education: the case of the Porto Alegre communities affected by the 2014 Brazil World Cup, *Journal of Sport and Social Issues*, 45(5), 447-463. doi: 10.1177/01937235211012183
- Gruneau, R. (1993). The Critique of Sport in Modernity. In M.J. Dunning and R. Pearton (Eds) *The Sport Process. A Comparative and Developmental Approach*. Leeds: Human Kinetics.
- Gruneau, R. (1989). Television, the Olympics, and the Question of Ideology. In R. Jackson and T. McPhail (Eds) *The Olympic Movement and The Mass Media: Past, Present and Future Issues* (23-34). Calgary, Al: Hurford Enterprises.
- Giulianotti, R. & Klauser, F. (2012), Sport mega-events and terrorism: A critical analysis, *International Review for the Sociology of Sport*, 1-17.
- Golden, M. (1998). *Sport and society in ancient Greece*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Golden, M. (2008). *Greek sport and social status*. Texas: University of Texas Press.
- Hadad, C. (2008). *China falls short on Olympic Promises, Critics Say*. CNN. August 12, 2008. Available online at: <https://edition.cnn.com/2008/WORLD/asiapcf/08/12/china.promises/>
- Hanna, M., (1999). *Reconciliation in Olympism. Indigenous Culture in the Sydney Olympiad*. New South Wales: Walla Press.
- Heerdt, D. (2018). Tapping the potential of human rights provisions in mega sporting events' bidding and hosting agreements. *Int. Sports Law J.* 17, 170–185. doi: 10.1007/s40318-018-0129-8
- Heerdt, D. (2023). Addressing human rights abuses at mega-sporting events-A shared responsibility in theory and practice. *Front Sports Act Living*. 2023 Feb 23;4:1067088. doi: 10.3389/fspor.2022.1067088.
- Henderson, A. M. (2016). Mega sporting events procedures and human rights: developing an inclusive framework. *Am. Indian L. Rev.* 41:367. Available online at: <https://www.jstor.org/stable/26492267>
- Hoberman, J. (1984). *Sport and Political Ideology*. Austin: University of Texas Press.
- Horne, J. (2018). Sports mega-events – three sites of contemporary political contestation., In J. Harris, F. Skillen, M. McDowell (Eds) *Major Sporting Events* (4-16). London: Routledge. doi: 10.4324/9780203702734-2
- Johnson, D. (2020). *Mega-Sporting Events and the Potential for Human Rights Abuses*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jones, R. (2018). *Anti-Corruption Reforms in Mega-Sporting Events: Lessons from the Olympic Games*. Oxford: Oxford University Press.
- Kidd, B., (1996). Taking the Rhetoric Seriously: Proposals for Olympic Education. *Quest*, 48, 82-92
- Kidd, B., (1984). *The Myth of the Ancient Games. Five Ring Circus: Money, Power and Politics at the Olympic Games*. London: Pluto.
- Killanin, L. & Rodda, J. (Eds) (1976) *The Olympic Games: 80 Years of People, Events and Records*, Don Mills, Ontario: Collier-Macmillan.
- Lastra, R., Bell, P., & Bond, C. (2018). Sports betting and the integrity of Australian sport: athletes' and non-athletes' perceptions of betting-motivated corruption in sport. *International Journal of Law Crime and Justice*, 52, 185-198. doi: 10.1016/j.ijlcj.2017.11.005

- Lucas, J. (1980). *The Modern Olympic Games*. London: Thomas Yoseloff Ltd.
- MacAloon, J.J. (1996). Humanism as Political Necessity? Reflections on the Pathos of Anthropological Science in Olympic Contexts. *Quest*, 48, σ. 67-81.
- MacAloon, J.J. (ed) (1992). *General education in the social sciences: Centennial reflections on the college of the University of Chicago*. Chicago: University of Chicago Press.
- MacAloon, J.J. (1981). *This Great Symbol: Pierre de Coubertin and the Origins of the Modern Olympic Games*. Chicago: University of Chicago Press.
- Maennig, W. (2015). Ensuring good governance and preventing corruption in the planning of major sporting events open issues. *SSRN Electronic Journal*. doi:10.2139/ssrn.2973288
- Matheson, C. & Finkel, R. (2012). The relationship between human rights and mega sporting events: a case study of the Vancouver winter Olympics and the spectre of human trafficking. *Tour.Manag. Stud.* 2, 1051–1053. Available online at: <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=388743868014>
- Morgan, W.J. (1995). Coubertin's Theory of Olympic Internationalism: A Critical Reinterpretation. In R.K. Barney and K.V. Meier (Eds) *Critical Reflections on Olympic Ideology* (10-25). ON: University of Western Ontario).
- Movchan, A., Babiak, A., & Movchan, M. (2021). *Issues of the improvement of anti-corruption system in Ukraine*. doi: 10.2991/aebmr.k.210826.023
- Nielsen, T.H (2014). Panhellenic athletics at Olympia. In P. Christesen and G. Pyle (Eds) *A companion to sport and spectacle in Greek and Roman antiquity* (177–191). NJ: Wiley-Blackwell.
- Nye, J.S. (2004). Soft power and American foreign policy. *Political Science Quarterly*. 119, 2. doi: 10.2307/20202345
- Parry, J. (1994). The Moral and Cultural Dimensions of Olympism and their Educational Application, *34th Session of Young Participants*, Olympia, Greece.
- Parry, J. (1988). Olympism at the Beginning and End of the Twentieth Century – Immutable Values and Principles and Outdated Factors, *International Olympic Academy: 28th Young Participants Session, International Olympic Academy*, 81-94.
- Philippou, C. (2021). Anti-bribery and corruption in sport mega-events: stakeholder perspectives. *Sport in Society*, 25(4), 819-836. doi: 10.1080/17430437.2021.1957836
- Roche, M. (2000). *Mega-events and Modernity: Olympics, Expos and the Growth of Global Culture*. London: Routledge.
- Samuel-Azran, T., Hayat, T. (Zack), & Galily, Y. (2023). Global Sport Protest Activism is Exclusive to the Global Elite: A Case Study of #boycottqatar2022. *American Behavioral Scientist*, 67(10), 1179-1193. doi: 10.1177/00027642221118299.
- Segrave, J.O. & Chu, D., (1996). Introduction - The Modern Olympic Games: A Contemporary Sociocultural Analysis. *Quest*, 48, 2-8.
- Silk, M., & Andrews, D.L. (2012a). Sport and the neoliberal conjuncture: Complicating the consensus. In D.L. Andrews and M. Silk (Eds) *Sport and neoliberalism: Politics, consumption, and culture* (1–19). Temple: Temple University Press.
- Silk, M., & Andrews, D.L. (2012b). The governance of the neoliberal sporting city. In D.L. Andrews and M. Silk (Eds) *Sport and neoliberalism: Politics, consumption, and culture* (127–142). Temple: Temple University Press.
- Smith, A., & White, D. (2017). *Promoting Transparency and Accountability in Mega-Sporting Events: The Role of Non-Governmental Organizations*. Berlin: Springer.

- Spalding A. (2022). *New Mega sport Legacy: Host-Country Human Rights and Anti-Corruption Reforms*. New York, 2022: Oxford Academic.
- Toohy, K. and Veal, A. (2000). *The Olympic Games. A Social Science Perspective*. London: CAB International.
- Thompson, E. (2016). *The Human Rights Legacy of Mega-Sporting Events: Challenges and Opportunities*. London: Palgrave Macmillan.
- Veal, A.J. (2015) Human rights, leisure and leisure studies, *World Leisure Journal*, 57:4, 249-272, doi: [10.1080/16078055.2015.1081271](https://doi.org/10.1080/16078055.2015.1081271)
- Veal, A., Toohey, K., & Frawley, S. (2012). The sport participation legacy of the Sydney 2000 Olympic games and other international sporting events hosted in Australia. *Journal of Policy Research in Tourism Leisure and Events*, 4(2), 155-184. doi: 10.1080/19407963.2012.662619
- Wamsley, K. B. (2004). Laying Olympism to Rest. In J. Bale and M. Krogh Christensen (Eds) *Olympism? Questioning Sport in the Twenty-first Century* (231–42). Oxford: Berg.
- Weber, W. (1970). Pierre de Coubertin and the introduction of organised sport in France. *Journal of Contemporary History*, 5, 23-26.
- Weed, M., Coren, E., Fiore, J., Wellard, I., Mansfield, L., Chatziefstathiou, D., & Dowse, S. (2012). Developing a physical activity legacy from the London 2012 Olympic and Paralympic games: a policy-led systematic review. *Perspectives in Public Health*, 132(2), 75-80. doi: 10.1177/1757913911435758

Olympism and Human Rights: from 1894 until today

Chatziefstathiou Dikaia

Professor of Applied Olympic Studies, Director, Canterbury Christ Church University, Kent, UK

ABSTRACT

The purpose of this article is to investigate how the human rights discourses have changed over time, with a focus on the Olympics. This paper aims to examine first the origins of the philosophy of Olympism as inspired by Baron Pierre de Coubertin, the founder of the modern Olympics. We will then examine the Olympic philosophy's "universality" from a western perspective and its impact on human rights protection and promotion. Additionally, it will discuss any practical challenges or limitations that may arise. After that, the main emphasis will be on dissecting the components of soft power and sportswashing within the multi-discourse framework of sport, where position, politics, privilege, and power are (re)produced. Lastly, it will investigate how anti-corruption measures might affect the creation of a long-lasting legacy related to human rights.

Key words: Olympism, Olympics, major sporting events, human rights, soft power, legacy

Corresponding address:

Chatziefstathiou Dikaia
Professor of Applied Olympic Studies, Director
Canterbury Christ Church University, Kent, UK
dikaia.chatziefstathiou@canterbury.ac.uk

E-mail: